

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1905.

Andra Kammaren.

N:o 5.

Måndagen den 16 oktober.

Kl. 7 e. m.

Fortsattes det på förmiddagen började sammanträdet.

§ 1.

Upplästes följande till kammaren ankomna protokoll:

Protokoll, hållet inför statsrådet och chefen för kungl. justitiedepartementet den 16 oktober 1905.

Fullmakt hade inkommit, utvisande att vid riksdagsmannaval, som den 13 denna månad hållits i Stockholms stad, järn- och metallarbetareförbundets förtroendeman Ernst Fredrik Wilhelm Blomberg blifvit utsedd till ledamot af Riksdagens andra kammar för tiden till den 1 januari 1906.

Vid den granskning af fullmakten, som företogs inför statsrådet och chefen för kungl. justitiedepartementet samt vidare af vederbörande fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret, förekom mot fullmakten icke någon anmärkning; och skulle öfver hvad sålunda förekommit protokoll meddelas Andra Kammaren, hvarjämte fullmakten skulle till kammaren öfverlämnas.

Efter uppdrag

Carl Berg.

Jämte det protokollet lades till handlingarna, förklarade kammaren herr Blomberg behörig till riksdagsmannakallets utöfvande.

Det tillkännagafs, att herr Blomberg intagit sin plats i kammaren.

§ 2.

Anmäldes och godkändes särskilda utskottets förslag till Riksdagens skrivelser till Konungen:

n:o 2, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition dels med förslag till lag om upphäfvande för Sveriges del af den till bestämmande af de genom föreningen emellan Sverige och Norge uppkomna konstitutionella förhållanden antagna riksakt, dels ock angående medgifvande åt Kungl. Maj:t att å Sveriges vägnar under

visst villkor erkänna Norge såsom en från unionen med Sverige skild stat,

n:o 3, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition om upphäfvande af hittills gällande bestämmelser angående unionstecken i rikets flagga,

n:o 4, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående understöd till de hushåll, hvilkas värnpliktiga familjeförsörjare under innevarande år varit i tjänst vid flottan kvarhållna för extra tjänstgöring utöfver lagstadgad öfningstid och hvilka för sin utkomst äro väsentligen beroende af familjeförsörjarnas arbetsförtjänst, och

n:o 5, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition angående understöd till de hushåll, hvilkas värnpliktiga familjeförsörjare under innevarande år varit i tjänst vid hären kvarhållna för extra tjänstgöring utöfver lagstadgad öfningstid och hvilka för sin utkomst äro väsentligen beroende af familjeförsörjarnas arbetsförtjänst.

§ 3.

Justerades ett protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes härpå kl. 7,¹⁴ e. m.

In fidem

Herman Palmgren.

Tisdagen den 17 oktober.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Anmäldes och godkändes Ridsdagens kanslis förslag till paragrafer i riksdagsbeslutet:

n:o 4, angående dels lag om upphäfvande för Sveriges del af den till bestämmande af de genom föreningen emellan Sverige och Norge uppkomna konstitutionella förhållanden antagna riksakt, dels ock medgifvande åt Kungl. Maj:t att å Sveriges vägnar under visst villkor erkänna Norge såsom en från unionen med Sverige skild stat,

n:o 5, angående upphäfvande af hittills gällande bestämmelser angående unionstecken i rikets flagga, och

n:o 6, angående understöd till de hushåll, hvilkas värnpliktiga familjeförsörjare under innevarande år varit i tjänst vid hären eller flottan kvarhållna för extra tjänstgöring utöfver lagstadgad öfningstid och hvilka för sin utkomst äro väsentligen beroende af familjeförsörjarnas arbetsförtjänst.

§ 2.

Justerades ett protokollsutdrag.

§ 3.

Herr talmannen tillkännagaf, att ett antal inträdesbiljetter till rikssalen vid riksdagens afslutande komme att från riksmarskalksämberet utlämnas till disposition af kammarens ledamöter och att de för Stockholms stads och hvarje läns riksdagsmän afsedda biljetterna finge afhämtas å kammarens kansli kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m. denna dag af stadens eller länets äldsta närvarande representant, som sedermera ville ombesörja den vidare utdelningen.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 11,10 f. m.

In fidem

Herman Palmgren.

Onsdagen den 18 oktober.

Kl. $\frac{1}{2}$ 12 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 11 innevarande oktober.

§ 2.

Ordet lämnades häruppå till

Herr vice talmannen, som yttrade: Herr talman! Det torde tillåtas mig hemställa, att kammaren ville besluta att uppdraga åt representanterna för Stockholms stad och dem af kammarens öfriga ledamöter, som möjligen befinna sig i hufvudstaden, att verkställa justering af de kammarens protokoll, som nu vid Riksdagens afslutande äro ojusterade.

Denna hemställan bifölls af kammaren.

§ 3.

Kammarens ledamöter, hvilka af Kungl. Maj:t blifvit kallade att denna dag efter bevidad gudstjänst infinna sig å rikssalen, hvarest riksdagen komme att afslutas, afgingo nu till slottskapellet för åhörande af riksdagspredikan. Efter gudstjänstens slut begåfvo sig kammarens ledamöter till rikssalen, där jämväl Första Kammarens ledamöter infunno sig.

Sedan Första Kammarens talman i denna kammares namn framfört dess undersåttliga välönskningar, framträdde Andra Kammarrens talman och yttrade:

Allernädigste Konung, Eders Majestät!

I strid med den utvecklingens lag, som bjuder stambesläktade folk med gemensamma lifsintressen att sluta sig samman, har en union, som tycktes bildad af naturen själf, af människohänder sönderbrutits. Härda hafva de dagar varit, som följt på denna ödesdigra händelse. Det har gällt att handla så, att af ett ondt icke skulle komma ett värre och att undan förstörelse rädda de viktigaste folkintressen, statens värdighet och trygghet.

I spetsen för detta arbete har Eders Maj:t stått, och den opartiska samtiden har ej tvekat att gifva Eder Herre Konung

äran af konfliktens *fredliga* lösning. Minnet häraf är ett dyrbart arf, som Eders Maj:t lämnar Skandinaviens båda folk. Måtte i skygd af det minnet frid och sämja mellan Sveriges och Norges folk alltjämt blifva rådande!

Genomkämpade pröfningar stanna aldrig vid endast förluster. Hvad som händt i år har fört Sveriges konung och folk om möjligt än närmare hvarandra. Därför se vi också framtiden an utan misströstan. »Med Gud och Sveriges allmoge» har varit svenska konungars lösen, då de i framfarna dagar visat vägen för ett ensamt folk. Och med trohet har det folket följt. Så skall ock allt framgent ske och vägen öppnas mot en rikare, djupare och starkare nationell utveckling.

Med undersätlig vördnad frambär Riksdagens Andra Kam-mare, efter slutadt arbete, till Eders Maj:t uttrycken af sin tro-fasta tillgifvenhet och sina varma välönskningar för konung och konungahus.

Häruppå uppläste hans excellens herr statsministern riksdags-beslutet, hvarefter Hans Maj:t Konungen afslutade riksdagen med ett tal, som finnes infördt i protokollsbihanget.

Efter det herr talmannen och kammarens ledamöter åter-kommit till kammarens samlingsrum, tog herr talmannen af-sked af kammarens ledamöter med följande ord:

Mina herrar!

Riksdagsmannauppdraget anses i allmänhet vara mycket efter-sträfvansvärdt. Man ser det hedrande som ligger i medborgares förtroende, men man besinnar icke alltid det ansvar, som är före-nadt med uppdraget.

Icke den mest oreserverade anslutning till ett partiprogram skall dock förmå öfverflytta detta ansvar från den enskilde till partiet ute bland valmännen. Detta redan på den grund att inet partiprogram kan på förhand taga hänsyn till alla de händelser, som kunna inträffa — ja, kanske icke ens till den viktigaste frå-gan under en treårsperiod.

Men i denna »brist på förutseende» från partiernas sida kan ofta ligga en anledning till samling, oberoende af partierna.

Nära liggande händelser bekräfta hvad jag sagt.

Hvem anade väl unionens förestående upplösning, när vi för tre år sedan valdes till ledamöter af Andra Kammaren? Hvem afundades de svenska folkrepresentanterna, då de vid midsommar-tid samlades till rådplägning om hvilka mått och steg borde tagas? Och hvilken ledning hade den enskilde riksdagsmannen af det partiprogram, till hvilket han förklarar sin anslutning?

Och det oaktadt arbetade vi oss under sådana förhållanden fram till en enastående enighet.

Måtte denna enighet aldrig svika, då Sverige hotas af uppen-bar fara!

Mina herrar!

Efter den skilsmässa mellan två folk, hvilken vi bevittnat, är den skilsmässa oss emellan, som nu förestår, föga värd att tala om. Dess vemod fördunklas i hvarje fall af den historiska tragedi, som vi upplefvat.

Men sådana gemensamma minnen som dem vi äga binda samman, och detta kännes förvisso i afskedets ögonblick. Detta afskedstagande får nu äfven sin säregna prägel däraf, att nästa års Andra Kammare icke är densamma som i år. De allmänna valen hafva medfört ändringar i kammarens sammansättning, och hur man än räknar vinster och förluster, torde det icke vara för mycket, om man säger, att flera af de män, som nu sitta här, skola vid en kommande riksdag i dubbel bemärkelse saknas. Arbetet i fosterlandets tjänst skall dock alltid förena oss. Fäderneslandet behöfver *alla* krafter nu mera än eljes.

Då i afskedets stund talmannen tager till orda, är han berättigad att göra personliga känslor gällande. Dessa känslor lifvas för min del af den innerligaste tacksamhet för alla de prof på vänskap och förtroende, som jag under den gångna tiden fått af Eder mottaga. Till Eder alla ber jag äfven få bringa mina varmaste lyckönskningar för framtiden och anhåller att alltid få vara innesluten i Eder vänliga hågkomst.

Må vi, innan vi skiljas, förena oss i den ej minst i dessa dagar ur alla svenska hjärtan stigande bönen: Gud bevare Konungen och fäderneslandet.

Härpå svarade herr Lothigiuss:

Herr talman! Å kammarens samtliga ledamöters vägnar får jag till Eder, herr talman, uttala vårt innerliga, djupt kända tack för det utmärkta sätt, hvarpå Ni nu, såsom tillförne, ledt kammarens förhandlingar, och då vi nu stå färdiga att skiljas, bringa vi Eder, herr talman, våra varmaste välönskningar under säker förhoppning, att när Riksdagen icke långt härefter kommer att ånyo sammanträda, Ni må komma att hälsa kammaren från den plats, Ni nu lämnat. Alla utbedja vi oss, herr talman, att få förblifva inneslutna i Eder fortfarande välvilja och vänskap.

Herr talmanen och kammarens ledamöter utbytte härefter afskedshälsningar och åtskildes.

In fidem
Herman Palmgren.

Onsdagen den 25 oktober.

Kl. 3,30 e. m.

Sedan Andra Kammaren genom beslut den 18 innevarande oktober åt representanterna för Stockholms stad och dem af kammarens öfriga ledamöter, hvilka efter riksdagens afslutande befunne sig i hufvudstaden, uppdragit att verkställa justeringen af de kammarens protokoll, som vid riksdagens slut voro ojusterade, hade tillkännagifvande blifvit vederbörligen utfärdadt därom, att dylik justering komme att äga rum i kammarens läsrum denna dag kl. 3,30 e. m.; och tillstädeskommo nu på utsatt tid följande kammarens ledamöter, nämligen:

- herr J. E. von Krusenstjerna,
- » E. Hammarlund,
- » E. O. V. Wavrinsky i Stockholm,
- » D. K. Bergström,
- » O. G. Eklund,
- » J. J. Byström,
- friherre G. J. De Geer,
- herr G. O. Wallenberg,
- » S. T. Palme,
- » V. L. Moll,
- » K. J. Warburg,
- » G. W. Roos,
- » E. F. W. Meyer,
- » S. O. Nylander,
- » C. Persson i Stallerhult,
- » D. Persson i Tällberg,
- » J. P. Jansson i Saxhyttan,
- » P. Olsson i Fläsbro,
- » A. Wiklund och
- » O. H. Ström i Nederkalix.

Protokollen för den 12, 13, 14, 15, 16, 17 och 18 oktober upplästes och blefvo af tillstädesvarande herrar ledamöter godkända, hvarefter sammanträdet upplöstes.

In fidem
Herman Palmgren.

Rättelse

i Andra Kammarens protokoll n:o 4

sid. 13 rad 26 uppifrån står: färgernas
läs: färgarnes
